



ကညီပိတ်မုန်ကရဟ်ဒုဂ်ဟ်ကမာ်ထီဒါ

ကီၢ်ပယီၤသးမုၢ်ဒိၣ်အတၢ်မၤသံကညီထံဖိကီၢ်ဖိကမုၢ်ဆုၣ်ဆုၣ်ကလၢ်

မုၢ်နၢ်- ၂၁သီလါယုၤလံ ၂၀၂၀နံၣ်

ကညီပိတ်မုန်ကရဟ်ဒုဂ်ဟ်ကမာ်ထီဒါဝဲ ပယီၤသးခံဂၤအတၢ်မၤသံဆုၣ်မဲၣ်ကဲၤမဲၣ်နီၢ်မုၢ်နီၤ လၢအမ့ၢ်ကမုၢ်ဖိတဂၤ လၢကညီကီၢ် စဲၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်မၤသံဝဲပိတ်မုၢ်သးစၢ်, လၢအမ့ၢ်ဖိသၢဂၤအမိၢ် လၢအတမၤတၢ်နီတမံၤလၢကဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်လီၤပျံၤလီၤ ဖုးတဂၤ အံၤဒုးသ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်ကဒါက့ၤတၢ်သအုးသဂီၤတဖၣ်လၢပယီၤသးမုၢ်ဒိၣ်မၤဝဲအဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ. ကညီပိတ်မုန်ကရဟ်ဒုဂ်ဟ်ကမာ်ထီဒါဝဲလၢပယီၤသးဖိ ခံဂၤအံၤတၢ်ဘၣ်ဖိၣ်ဒုးယၢ်. ဟံးန့ၢ်ဂ့ၢ်ဝိတဘျီယီၤ လၢကမုၢ်စံၣ်ညီၣ်ကီၢ်ဘျီၣ်အဖိလၢ် အိၣ်ဒီးတၢ်မၤအိၣ်ဖျိဖျိဖျါဖျါန့ၣ်လီၤ. တၢ်မၤသံ သးစၢ်မုၢ်အံၤအိၣ်ဖျါတြၢ်ကလၢ်လၢမ့ၢ်တၢ်ထီဒါထံလီၢ်ကီၢ်ပူၤဒီးထံဂုၤကီၢ်ဂၤသဲးခံခါလၢ်န့ၣ်လီၤ. အကတီၢ်တုၤယီၤဝဲခဲအံၤလၢပ ယီၤပဒိၣ်ကဘၣ်ဟူးဂဲၤဆုၣ်ဆုၣ်လၢကဒုးအိၣ်ထီၣ်ဂံၢ်ခိၣ်ထံးတၢ်ဘျီသဲးန့ၣ်လီၤ.

ဒ်လီၢ်ကဝီၤပုၤဘၣ်မုၢ်ဘၣ်ဒါတဖၣ်ဟ်ဖျါထီၣ်ဝဲအသိး. နီၢ်မုၢ်နီၤဘၣ်တၢ်ခးသံအံၤဝဲ လၢယုၤလံၤ၁၆ သီအဆၢကတီၢ်ဝဲပယီၤသးဖိခံဂၤ ဟးထီၣ်လၢအသးကလၢအပူၤလၢအအိၣ်ပတုၣ်ဝဲသီခါဖျါလၢမုၢ်ဆါခိတၢ်အိၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဝဲန့ၣ်ဝဲအလီၢ်ခံအဝဲသ့ၣ်လဲၤန့ၣ်လီၤ ဆူပိၣ်လိထၣ်သဝီဒီး လဲၤန့ၣ်လီၤဆူနီၢ်မုၢ်နီၤအဟံၣ်ဒီး ယုၤဝဲဒုၣ်ထၢၣ်ဝါကလီၤတဖျါန့ၣ်လီၤ. ဝဲအဝဲယၣ်တရံးယီၤအသးကတီၢ် ပ ယီၤသးဖိအကျါတဂၤဆဲထီၣ်အကျိ ဒီးခးနီၢ်မုၢ်နီၤအမဲၣ်ချံလၢစ့ၣ်တကဟ့ၤ, အကိၣ်ပူၤ ဒီးအသးနါပျံၤန့ၣ်လီၤ. ထဲန့ၣ်တဘျီ ဟံးန့ၢ် ဆုၣ်ဝဲအတၢ်ထူးတၢ်တီၤလၢအမ့ၢ်ထုလၢအိၣ်လၢအလိတဘျီယီၤဝဲယုၤထီၣ်ကွံၣ်ဝဲဆူသဝီချၢန့ၣ်လီၤ. နီၢ်မုၢ်နီၤတအိၣ်ဒီးစုကဝဲနီတ မံၤဒီးတမၤပျံၤမးစ့ၢ်ကီၢ်အဝဲသ့ၣ်နီတမံၤဘၣ်.

တၢ်မၤအာမၤသီထံဖိကီၢ်ဖိလၢ တလီၤကံၤပုၤကုၤပုၤကညီအံၤ မ့ၢ်ပယီၤသးမုၢ်ဒိၣ်အတၢ်မၤ လၢအိၣ်ဒီးတၢ်ရဲၣ်ကျဲၤလီၤတံၢ်လီၤဆဲး ဒီးမ့ၢ် တၢ်ကုၣ်တရံးအကျဲလၢ တၢ်ကမၤဟးဂီၤပုၤထံဖိကီၢ်ဖိဒီးဟီၣ်ခိၣ်ဖိအခွဲးအယၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤမ့ၢ်ဝဲ ကျဲၤကုၣ်တရံးတဘိလၢ ကဒုးဆုၣ်ထီၣ်ပယီၤသးမုၢ်ဒိၣ်အတၢ်စိတၢ်ကမိၢ် ဒ်သိးကဆီၣ်တၢ်မၤနၢ်ကလၢ်န့ၣ်ကမုၢ်တဖၣ် ဒ်သိးကအိၣ်လၢအဝဲသ့ၣ် အတၢ် ဒိၣ်စိအဖိလၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်မၤအာမၤသီတဖၣ်အံၤဟ်ဖျါထီၣ်ဝဲတၢ်အုၣ်သးဒီးတၢ်မၤလီၤတံၢ်ပယီၤသးဖိတဖၣ် ဘၣ်တၢ်ပျံၤပူၤဖျဲးအီၤခိ ဖျိသနူလၢအဘၣ်တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်အီၤလၢ ကီၢ်ပယီၤသးမုၢ်ဒိၣ် ဒ်သိးတၢ်ကပျံၤပူၤ ပုၤမၤကမၢ်တၢ်တဖၣ်ဒီး တၢ်သ့ၣ် ပယီၤသးမုၢ်ဒိၣ် စံၣ် ညီၣ်ပိတုၤအကျိအကျဲတဖၣ်လၢအအိၣ်ကဘျံးကဘျီတၢ်န့ၣ်လီၤ.

ကလၢ်န့ၣ်ပိတ်မုန်တဖၣ်ညီၣ်နီၢ်ကဲထီၣ်ဝဲပုၤတုၢ်ဘၣ်တၢ်တဖၣ်လၢအဘၣ်တၢ်မၤဆုၣ်မၤစိးအီၤခိဖျိထံကီၢ်ပဒိၣ်တၢ်ဆီၣ်ထွဲမၤစၢၤဝဲတၢ် မၤဆုၣ်မၤစိးဒီးတၢ်မၤတရီၤတၢ်ပါတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်တဖၣ်တုၤလၢအဟံးန့ၢ်ကွံၣ်ဝဲအဝဲသ့ၣ်တဖၣ် အသးသ့ၣ်လၢကပီၤဒီးအတၢ်မ့ၢ်တၢ် တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်မုးတၢ်ရံၤတဖၣ်တၢ်ဟ်ဖျါထီၣ်ဒုၣ်ထဲစ့ၤခါခါဒီးပုၤတုၢ်ဘၣ်တၢ်လၢအဟ်ဖျါထီၣ်တၢ်တဖၣ် ညီၣ်နီၢ်တဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ် တီတၢ်တြၢ်ဘၣ်. တၢ်မၤအါထီၣ်ပယီၤသးမုၢ်ဒိၣ် တၢ်အိၣ်ဖျါလၢကလၢ်န့ၣ်ဟီၣ်ကဝီၤအပူၤတဖၣ် ဒုးအါထီၣ်တၢ်ပျံၤတၢ်ဖုးလၢ တၢ်က ဟ် ဖျါထီၣ်တၢ်မုးတၢ်ရံၤလၢ အဘၣ်ယးပယီၤသးမုၢ်ဒိၣ် အတၢ်မၤဟးဂီၤပုၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်တဖၣ် ဒ်သိးတၢ်ကဒီးန့ၢ် တၢ်တီ တၢ်တြၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. လၢဟီၣ်ခိၣ်ဒီးဘၣ်တၢ်ဘျီသဲးအဖိလၢ်ပယီၤပဒိၣ်ဒီးပယီၤသးမုၢ်ဒိၣ်ကဘၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်ဟံးန့ၢ်မုၢ်ဒါဒ်ထံကီၢ်

ပဒိုက်ပျာဘက်မူဘက်ဒါအသိးလာတက်ကဟ့က်တီဒါအကမျာ်တဖ် အတံးခွဲးတံးယာ်လာကီ်ပယီအပူန့က်လီ. တံးဟံးန့်မူဒါအကျါပု်ယုာ်စုာ်ကီးဒီးတံးကဘ်အိ်ဒီးတံးဟံးမူဒါလာတက်ကယိထံ. ဟံးဂုာ်ဝီဒီးစံ်ညီ်တံးမကမုာ်ပျာဟီ်ခိ်ဖိတံးခွဲးတံးယာ်တဖ်န့က်လီ. ဟီ်ခိ်ဘီမုာ်စာ်ဖိ်ကရုာ်ဘံ်ဘာကီ်ကးတံးဆာတ်(၂၁၂၂) ယုထီ်ဝဲလာတံးကဘ်ဟံးဂုာ်ဝီကီ်မုာ်လုာ်အထီဒါပိာ်မုာ်တဖ်. ဒ်သိးတံးကွာ်ကဒါကုာ်စုကဝဲတံးဘ်ဂံာ်ဂုာ်ကဲထီ်ခိ်ထံးခိ်ဘီဒီးတံးလုာ်ဒီးအိ်ထီ်တံးဘံ်တံးဘာတံးဘ်ယိာ်လုာ်ပိာ်မုာ်ဘ်ကွာ်ဆာ်မဲာ်ဝဲတဖ်န့က်လီ.

တံးထီ်ဒုးတံးလာ ကညီကီ်စဲာ် ဒီးလာယီဒိ်ကီ်စဲာ်, ကခွာ်, ခွဲးဒီးရခာ်ကီ်စဲာ်တဖ် ဒိ်ထီ်လဲာ်ထီ်ဝဲ လုာ်စုာ်အတီာ်ပူ န့က်လီ. ထံဖိကီ်ဖိကမျာ်တဖ် ဘ်တံးခးပညိ်အီလာ ဟီ်ကဝီလာ အစီစုာ်တဖ် သကုထံကီ်ဒီးဘုာ်ဖဲလာကီ်ပယီသုးမုာ်ဒိ်မကဆူးမဆါ, မသံမဝီ, မတရီတပါပိာ်မုာ်တဖ်, ဖိာ်ဒုးယာ်ပျာကမျာ်လာတဖ်ဒီးသဲစးတကးဒီးဘ် စူးကါကဘီယူတဖ် လုာ်ခးလီကျိတဖ်လာတအိ်ဒီးတံးတံးဟံးပနီ်တံးအဆာ်ဆူဒုသဝီလာဟီ်ကဝီတဖ်အပူန့က်လီ. ကီ်ပယီသုးမုာ်ဒိ်ဆဲးစူးကါဒီးဝဲတံးဖဲတံးမလာတအိ်ဒီးတံးဟံးန့်မူဒါနီတစဲးဒီးတအိ်ဒီးတံးသုာ်ညါဟံးကဲသးသမူလာအဝဲသုာ်မသံမဟးဂီကွာ်ဝဲတဖ်အဖိခိ်ဘ် န့က်လီ. တံးနီာ်နီာ်န့က်, တံးဂုာ်ခိ်သုာ်မုာ်ဝဲ ပယီသုးမုာ်ဒိ်တဖ် ဂုာ်လိာ်ဝဲဒ်လာ တံးကထုးကွာ်အသုးကလာတဖ် လုာ်အိ်ဆီလီသးလာ ကမျာ်တံးအိ်တံးဆိးလီကဝီတဖ်န့က် ဒုးနဲာ်ဖျါထီ်ဝဲလာ တအိ်ဒီးတံးသးအိ်နီာ်နီာ်လာ တံးသုာ်ထီ် ထံကီ်တံးမုာ်တံးခုာ်ဒီးတံးမဘ်လိာ်ဖိးလိာ်ကုာ်တံးဘ်န့က်လီ.

ကညီပိာ်မုာ်ကရုာ်ယုထီ်ဝဲဒ်လာ တံးကအိးထီ်ကျိကျဲဒ်သိး တံးကမတံးလီယုသုာ်ညါ တံးကဲထီ်သးသဘျု လုာ်ကမနီာ်မယါဒီး ဟ့က်ထီ်တံးအုာ်သးဘ်ယး တံးမဟးဂီပျာဟီ်ခိ်ဖိခွဲးယာ်တဖ် လုာ်ကလုာ်န့က်ဟီ်ကဝီတဖ်အပူခီဖျိ တံးယိထံတံးဂုာ်တံးကျိသဘျု လုာ်ကီ်ပယီအဂီာ်(IIMM) ဒီးပျာဟီ်ခိ်ဖိတံးခွဲးတံးယာ် မိာ်သီလီဆီလာ ကီ်ပယီအဂီာ်ဒ်အမုာ်(Special Rapporteur) တဖ်န့က်လီ. ပယုထီ်စုာ်ကီးဆူ ကီ်ပယီပဒိ်ဒီးပယီသုးမုာ်ဒိ်အ အိ်ဒ်သိးကမကတံးကွာ်တံးမဟးဂီပျာဟီ်ခိ်ဖိတံးခွဲးတံးယာ်လာအဘ်တံးမကမုာ်အီလာပဒိ်ဒီးသုးအပျာဘ်မူဘ်ဒါတဖ်န့က်လီ. လုာ်န့က်အမဲာ်ညါအဝဲသုာ်ကဘ်ဘီဘ်မဂုာ်ထီ်ကုာ် ထံရုာ်ကီ်သဲးဒီး သဲစးဂုာ်ဝီ ဒ်သိးကမလီတံးတံးအိ်သးဒီး တံးဟံးန့်မူဒါ ဒီးသဲစးတံးဒိ်စိတဖ် ကအိ်ဝဲလာထံလီကီ်ပူအဂီာ်န့က်လီ. တံးမဂုာ်ထီ်တံးအံးပုာ်ယုာ်စုာ်ကီးဒီးသုးမုာ်သံာ်ဘီဒီးပဟီာ်တဖ် ကဘ်အိ်လာ ကမျာ်တံးစိတံးကမီအဖိလံာ်ဒီးမလီတံးစံာ်ညီ်ပိာ်တုာ်သနုလာအမတံးလာတံးသဘျု အပူန့က်လီ.

နီာ်မုာ်နီာ်အသးသမူတကြားဟးထီ်ကွာ်လာတံးကလီကလီအပူဘ်. အဝဲအဖိအလံာ်တဖ်စုာ်ကီးတကြားလာကမုာ်ဖိာ်ယဲဒီးကဘ်ဒိ်ထီ်လာတအိ်ဒီးအမိာ်န့က်. အဝဲအဒုအသဝီ, အပျာတတဖ်စုာ်ကီးတကြားလာကဘ်အိ်မူဝဲလာတံးပျာတံးဖုးအပူခီဖျိ တံးကဲထီ်သးဒီးအီအယိန့က်ဘ်. ပျာထံဖိကီ်ဖိကမျာ်တဖ်တကြားလာအဝဲသုာ်ကဘ်အိ်မူဝဲလာအနံာ်လာအဆံတဖ်အဆံ လုာ်တံးဒုးတံးယုာ်အတကီ်အပူလာအဘ်တံးဒုးအိ်ထီ်အီလာပယီသုးမုာ်ဒိ်န့က်ဘ်. ပဝဲသုာ်တဖ်ကီးဂုာ်ဒီး ပလိာ်ဘ်တံးအိ်မူလာအပူဖျဲးဒီးတံးပျာတံးဖုးန့က်လီ. တံးဆာ်ကတီာ်ဘ်လံာ်ပယီပဒိ်ဒီးပယီသုးမုာ်ဒိ်အဂီာ်လာအဝဲသုာ်ကဘ်အိ်ဒီးတံးဟံးန့်မူဒါလာ တံးကဘ်ဟံးထီ်ဖိာ်ထီ်ဒီး ဟံးန့က်တံးအရု လုာ်ပျာလာအမကမုာ်တံး မအာမသီ တဖ် အဖိခိ်န့က်လီ.

တံးဆဲးကျိး-

- ၁.သရ်မုာ်ကညီဖိ- + ၆၆၈၁၀၂၉၅၅၀၃
- ၂.သရ်မုာ်စုစုဟဲ- + ၆၆၈၉၂၆၆၈၅၇၃